

[Guldberg.]

forlig, men det første, det såkaldt lille boligforlig i 1965 — hvor vi for første gang måtte prøve at gå lidt i dybden, igennem en udtalelse fra det økonomiske råds formandskab konstaterede, at man regnede med, at cirka tusind millioner kroner i huslejstigning efter den gældende pristalslov ville udløse mellem 2 og 3 milliarder mere i indkomststigning. Dette resultat var, går jeg ud fra, temmelig forbløffende for mange af os, og det kan jo også kun betyde, at den pristalsordning, som har hvilet på den lov, hvori vi altså nu foretager et par tekniske ændringer, som er forbedringer, må lide af nogle mere grundlæggende og væsentligt mere afgørende fejl, som vi nok ved anden lejlighed skal vende tilbage til.

Jeg konstaterer ved at se på ændringerne til lovens §§ 3 og 4, at vi efterhånden er oppe på, at der som grundlag for pristallets beregning findes 5 forskellige grupper af priser. Der er nogle priser, der er skatter på, og hvori der skal foretages fradrag af skatter. Der er nogle priser, der er skatter på, og hvori der ikke skal foretages fradrag af skatter. Der er nogle priser, hvortil der ydes statsstøtte, som skal lægges til, og der er nogle priser med statsstøtte, der ikke skal lægges til; endelig er der nogle priser, der slet ikke indgår i pristallet.

Allerede når man gør dette op, begynder man at få sine bange anelser med hensyn til, hvordan sammenhængen egentlig er mellem formålet med hele pristalsloven og den mekanisme, man nu har opereret med i mange år. Jeg har fornemmelsen af, at der i virkeligheden ikke er så forfærdelig megen sammenhæng. Jeg tror egentlig ikke, man herinde er så forfærdelig uenig om, hvad ordningen skal bruges til; meningen med pristalsordningen og pristallet må være — hvad enten det er staten, som er arbejdsgiver direkte eller indirekte, eller det er staten, der skal give et materiale til andre — at sikre, at når der skal træffes aftaler om en eller anden løn over en længere periode, skal forudsætningerne for den løn, der aftales, med rimelighed kunne holde, og forudsætningen er de udgifter, de mennesker havde på det tidspunkt, da aftalen blev sluttet.

Noget mere uegnet end et indekstal i den form, vi har, har jeg i virkeligheden svært ved at finde, og jeg er egentlig forbavset

over, at man er blevet ved med at køre med det så længe, uden at det har givet anledning til væsentlig mere uro og kritik, end tilfældet har været, idet det, når man går nærmere ind på det, så vidt jeg kan se, er en ordning, der aldeles ikke er til fordel for nogen — heller ikke for dem, der tror, den er til fordel for dem. Der er i virkeligheden store forskelle, og det er stadig sådan — så vidt jeg kan se — at vi på en række punkter vil kunne konstatere, at en udgiftsstigning, der f. eks. for den samlede befolkning svarer til 100 mill. kr., i kraft af de overenskomster, der er truffet — aftaler, vi også selv er med i og sikkert i god tro — udløser indkomststigninger på f. eks. det dobbelte. Når dette er rigtigt — og det er det, men teknisk er det jo uhyre vanskeligt at komme til bunds i — betyder det, at man i virkeligheden hermed har etableret en automatisk maskine, som sørger for, at priserne skal stige og simpelt hen ikke kan lade være med at stige, som også sørger for, at velstandsstigning betyder prisstigning, og som, så vidt jeg kan se, i virkeligheden stiller store, økonomisk ringe stillede dele af befolkningen endnu ringere — også ringere, end de selv tror.

Jeg tror ikke, der er mange af os, der er i stand til at regne det ud selv — jeg vil heller ikke påtage mig det; men jeg kunne godt lide at høre, hvordan økonomiministerne ser på det. Hvordan ser det egentlig ud for os selv som folketingsmænd? Vi er jo også dyrtidsregulerede. Om vi nu prøvede at sammenholde vore dyrtidsreguleringer med de faktiske udgiftsstigninger, vi får i forbindelse med dem, er jeg bange for, at vi ville komme til, at der var et misforhold, som vi vist egentlig ikke kunne være bekendt. Nu er vi ikke de eneste, og alting her i landet foregår jo ved sammenligninger. Men jeg mener alligevel, at der er grund til at gøre opmærksom på, at der er en række problemer her; jeg vil ikke stille forslag om, at vi skal løse dem i forbindelse med de her aftalte ændringer, som vi vel stort set alle kan være enige om — også enige om, at det er nyttigt at få dem og få dem i tide, det er bl. a. også helt nødvendigt af hensyn til boligforliget. Alligevel vil jeg gerne rejse disse principielle spørgsmål, også fordi det, når man ser nærmere på det, vistnok er sådan, at dette system ikke er til fordel for